

Magdalena Kajkowska-Gratys
Marcin Przychodzki

Projekt założeń do ustawy o rejestrze testamentów

I. Uwagi wstępne

Postulat wprowadzenia do naszego systemu prawnego instytucji rejestru testamentów nie jest nowy¹. Wynika on zarówno z analizy polskiego prawa spadkowego, jak i z tendencji harmonizacji tej dziedziny prawa cywilnego na poziomie prawa wspólnotowego Wspólnoty Europejskiej. Propozycja powołania rejestru testamentów została przedstawiona w Zielonej Księdze dotyczącej nowego Kodeksu cywilnego².

W naszej ocenie niezbędna jest taka zmiana prawa spadkowego, która zagwarantuje spełnienie woli spadkodawcy i ułatwi dochodzenie spadkobiercom ich praw do spadku, i to zarówno tym mieszkającym w kraju, jak i wszystkim Polakom mieszkającym w Europie. Swoboda testowania

¹ Dotychczas w sprawie potrzeby powołania rejestru testamentów wypowiedzieli się: J. Paździan, *Ku jednolitemu międzynarodowemu prawu spadkowemu*, Rejent 2005, nr 3, s. 9-21; M. Jagielska, *Rejestr testamentów*, Rejent 2006, nr 2, s. 83-97; M. Paździan, *Zielona Księga o dziedziczeniu i testamentach – propozycje odpowiedzi na pytania*, Rejent 2006, nr 5, s. 16-26; M. Kajkowska-Gratys, M. Przychodzki, *Prawo spadkowe powinno być bardziej elastyczne*, Rzeczpospolita z 2 lutego 2007 r. – Prawo co dnia, s. C4; I. Lewandowska, *W sprawach spadkowych notariusz wyreżyż sęd*, Rzeczpospolita z 10 lutego 2007 r. – Prawo co dnia, s. C3; M. Kajkowska-Gratys, M. Przychodzki, *Powstanie europejski system rejestracji testamentów*, Rzeczpospolita z 14 lutego 2007 r. – Prawo co dnia, s. C4.

² Komisja Kodyfikacyjna Prawa Cywilnego, *Zielona Księga – Optymalna wizja Kodeksu cywilnego w Rzeczypospolitej Polskiej*, red. Z. Radwański, Ministerstwo Sprawiedliwości, Warszawa 2006, s. 182.

i dziedziczenie są bowiem zagadnieniami o podstawowym znaczeniu dla obywateli.

II. Stan prac nad regulacją

Obecny stan prac nad regulacją można określić jako wstępny. Brak jest inicjatywy rządu czy też parlamentu w tej sprawie. Sprawą zainteresowany jest samorząd notarialny, którego przedstawiciele postulują rozpoczęcie prac legislacyjnych³. Ponadto Parlament Europejski 3 października 2006 r. przyjął rezolucję w sprawie prawa spadkowego i testamentów [2005/2148 (INI)]. Wezwał w niej Komisję Europejską do przedłożenia Parlamentowi Europejskiemu w ciągu 2007 roku wniosku legislacyjnego w sprawie prawa spadkowego, przygotowanego w ramach debaty międzyinstytucjonalnej i zgodnie z zaleceniami Parlamentu⁴. Uprzedzając prace Komisji Europejskiej w tej kwestii i prace polskiego Parlamentu, przedstawiamy poniżej projekt założeń do nowej regulacji prawnej, dotyczącej instytucji rejestru testamentów. W opinii autorów rozważenie wskazanych zagadnień pozwoli na dokładne i wszechstronne rozpoznanie przedmiotu regulacji prawnej, który jest zupełnie nowy w polskim prawie.

III. Założenia wstępne

Mając na względzie, że obecny etap prac nie pozwala na jednoznaczne wypowiedzenie się za poszczególnymi rozwiązaniami dotyczącymi kształtu przyszłej regulacji prawnej dotyczącej rejestru testamentów, niezbędna jest – w naszej ocenie – publiczna dyskusja w tej sprawie. Pozwoli to na wypracowanie przez doktrynę stanowiska odnośnie do samego pomysłu powołania „rejestru testamentów” i zagadnień szczegółowych. Poniższe założenia zostały opracowane jako zbiory propozycji rozwiązań, nie zaś jako gotowe przepisy. W chwili obecnej trudno zresztą z góry przesądzić nawet formułę legislacyjną projektu (nowelizacja kodeksu

³ Por. T. P i e t r y g a, *Kiedy powstanie rejestr testamentów*, *Gazeta Prawna* z 6 czerwca 2005 r., nr 108 (1473) i K. R y c h t e r, *Czy powstanie rejestr testamentów*, *Gazeta Prawna* z 25 lipca 2005 r., nr 143 (1508).

⁴ Ostateczna wersja Sprawozdania Parlamentu Europejskiego z dnia 16 października 2006 r. w sprawie prawa spadkowego i testamentów (2005/2148 (INI)) dostępna jest pod adresem <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+REPORT+A6-2006-0359+0+DOC+PDF+V0//PL&language=PL>

cywilnego czy też samodzielna ustawa). Ponadto wprowadzenie przedmiotowej regulacji może wiązać się z koniecznością dokonania głębszych zmian w polskim prawie spadkowym. Jakie dokładnie mają być to zmiany, trudno z góry wskazać. Przyjeliśmy *a priori* tylko jedno założenie, tj. istnienie potrzeby regulacji prawnej tego zagadnienia. Reszta założeń jest do dyskusji.

IV. Założenie nr 1 – cel wprowadzenia regulacji

Podstawowym celem projektowanej regulacji ma być zwiększenie ochrony prawnej woli testatorów oraz ułatwienie dochodzenia spadkobiercom ich praw do spadku. Istotą uprawnień testatora jest umożliwienie osobie fizycznej podjęcia decyzji o losach swojego majątku po własnej śmierci. Sporządzenie testamentu jest wyrazem woli tej osoby co do sposobu rozrządzenia majątkiem.

Podstawową potrzebą wszystkich spadkodawców jest zapewnienie sobie prawnych gwarancji, aby rozporządzenie majątkiem zostało przeprowadzone zgodnie z ich planami i zamiarami. W drodze czynności testowania spadkodawca może bowiem wskazać dowolną osobę, na rzecz której przekaze swój majątek lub też poszczególne rzeczy wchodzące w jego skład. Obecny stan prawa i poziom ochrony testatorów i spadkobierców trudno uznać za w pełni zadowalający. Realnymi problemami są dotarcie do ostatniej woli spadkodawców, niszczenie testamentów lub próby ukrywania testamentów sporządzonych na tzw. łożu śmierci. Poszukiwanie testamentu przez sąd nie może być efektywne, jeżeli spadkobiercy nie są zainteresowani ujawnieniem faktu istnienia testamentu, gdyż sąd nie ma żadnych instrumentów do poszukiwania takiego dokumentu z urzędu.

Rejestr testamentów miałby zatem na celu zwiększenie pewności co do tego, na jakiej podstawie ma nastąpić dziedziczenie – czy na podstawie ustawy, czy też na podstawie testamentu. Działanie rejestru pozwoli bowiem na szybkie sprawdzenie jednej, ale niezwykle ważnej okoliczności, tj., czy spadkodawca sporządził testament.

Użyteczność ustawy wyrażałaby się w zwiększeniu pewności spadkobierców co do tego, że nie został przed nimi zatajony testament, który wykluczałby ich od dziedziczenia. W ten sposób rejestr zwiększałby bezpieczeństwo obrotu prawnego.

V. Założenie nr 2 – istota regulacji

Obecność Polski w Unii Europejskiej i związane z tym otwarcie granic spowodowały masową migrację obywateli polskich do innych państw członkowskich UE, skutkiem czego duża ilość rodzin została rozdzielona. W takiej sytuacji dotarcie do testamentu sporządzonego za granicą, jak i jego realizacja w Polsce (lub też odwrotnie) rodzi bardzo poważne problemy, podobnie zresztą jak całe postępowanie spadkowe z tzw. elementem transgranicznym.

Istotą proponowanej regulacji prawnej byłoby zatem stworzenie instrumentu prawnego umożliwiającego szybkie ustalenie, czy został sporządzony testament i jeżeli tak, to szybkie dotarcie do miejsca złożenia testamentu bez względu na miejsce jego sporządzenia. W naszej ocenie niezbędne jest też zagwarantowanie sprawnego dostępu do rejestru dla obywateli państw członkowskich UE. Jest to bowiem jeden z warunków istnienia tzw. „europejskiej sieci rejestrów testamentów”.

VI. Założenie nr 3 – zakres danych ujawnianych w rejestrze

Kluczowe znaczenie dla prawidłowego funkcjonowania rejestru testamentów ma określenie zakresu zbieranych informacji. W naszej ocenie, skoro celem funkcjonowania rejestru ma być umożliwienie szybkiego ustalenia faktu istnienia testamentu lub jego nieistnienia bez zamieszczania jego treści w rejestrze, to liczba danych gromadzonych w rejestrze może zostać ograniczona do niezbędnego minimum. Mogłyby to być następujące dane:

- a) imię (imiona) i nazwisko (nazwiska) spadkodawcy,
- b) data i miejsce urodzenia spadkodawcy,
- c) imiona rodziców spadkodawcy,
- d) data sporządzenia i rejestracji testamentu,
- e) miejsce przechowania testamentu,
- f) oznaczenie podmiotu rejestrującego,
- g) wskazanie formy sporządzenia testamentu,
- f) numer rejestrowy.

Nieumieszczanie treści testamentu w rejestrze jest podyktowane chęcią ochrony tajemnicy spadkobrania i jest to argument zrozumiały i akcep-

towalny. Funkcjonujące w innych krajach rejestry także nie przewidują zamieszczania treści testamentów.

VII. Założenie nr 4 – ochrona danych osobowych testatora

Gromadząc w rejestrze dane dotyczące osoby testatora, należy mieć na względzie przepisy ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2002 r. Nr 101, poz. 926, z późn. zm.). Zgodnie z przepisem art. 1 tej ustawy, każdy ma prawo do ochrony dotyczących go danych osobowych. Zarazem przetwarzanie danych osobowych może mieć miejsce ze względu na dobro publiczne, dobro osoby, której dane dotyczą lub dobro osób trzecich w zakresie i trybie określonym ustawą. Przepis art. 23 ust. 1 wyżej wymienionej ustawy wskazuje, że przetwarzanie danych jest dopuszczalne m.in. wtedy, gdy jest to niezbędne dla zrealizowania uprawnienia lub spełnienia obowiązku wynikającego z przepisu prawa (pkt 2), gdy jest niezbędne do wykonania określonych prawem zadań realizowanych dla dobra publicznego (pkt 4) oraz gdy jest to niezbędne dla wypełnienia prawnie usprawiedliwionych celów realizowanych przez administratorów danych albo odbiorców danych, a przetwarzanie nie narusza praw i wolności osoby, której dane dotyczą (pkt 5). W naszej ocenie, mając na względzie cele przyświecające stworzeniu instytucji rejestru testamentów, przetwarzanie danych osobowych testatora w rejestrze publicznym, co do którego istniałby postulowany przez nas obowiązek rejestrowy, spełniałoby wskazane wyżej przesłanki dopuszczalności przetwarzania danych, bez konieczności ubiegania się o zgodę osoby, której dane dotyczą (zob. art. 23 ust. 1 pkt 1 wyżej wskazanej ustawy).

VIII. Założenie nr 5 – podmiot uprawniony do dokonania aktu rejestracji

Istota funkcjonowania przyszłego rejestru wymaga przyjęcia założenia, zgodnie z którym rejestracja testamentu dokonywałaby się na wniosek. Podmiotem uprawnionym do dokonania rejestracji byłby sam testator. W naszej ocenie celowe jest jednak wprowadzenie rozwiązań dalek idących. Cel regulacji wymaga bowiem, by uprawnienia do zgłoszenia testamentu do rejestru przysługiwały również spadkobiercom (zarówno testamentowym, jak i dziedzicznym z ustawy). Wprowadzenie powyż-

szego założenia pozwoli bowiem uszanować ostatnią wolę spadkodawcy, który np. dopiero na łożu śmierci dokonał rozrządzeń testamentowych lub też tuż przed śmiercią dokonał zmian w tym zakresie i nie zdążył sam dokonać aktu rejestracji.

IX. Założenie nr 6 – podmiot prowadzący rejestr

Ustalenie podmiotu prowadzącego rejestr i udzielającego informacji o danych zawartych w tym rejestrze jest sprawą istotną. Istnieją dwa alternatywne sposoby rozwiązania odnośnie do kwestii wskazania podmiotu prowadzącego rejestr. W pierwszym rozwiązaniu zadanie realizowałyby administracja rządowa, przy pomocy np. urzędów stanu cywilnego lub też przy pomocy sądów. Rejestr testamentów mógłby być jednym z rejestrów funkcjonujących w ramach Krajowego Rejestru Sądowego. Po drugie, wykonywanie tego zadania można również powierzyć samorządowi notarialnemu, jako zadanie publiczne.

Autorom bliższa jest koncepcja prowadzenia rejestru testamentów przez notariuszy. Przemawiają za tym następujące argumenty:

a) dostępność notariuszy (kancelarie notarialne funkcjonują na obszarze całej Polski i zapewniają dostępność do usług notariuszy praktycznie bez ograniczeń miejscowych),

b) brak potrzeby budowania nowej struktury organizacyjnej,

c) profesjonalny charakter prowadzonej przez notariuszy działalności, umożliwiający szybkie i sprawne funkcjonowanie rejestru; gwarantujący prawdziwość i pewność co do wydawanych zaświadczeń,

d) możliwość powiązania czynności rejestracji testamentu z jego sporządzeniem w formie notarialnej.

Przeciwko powierzeniu notariuszom prowadzenia rejestru testamentów przemawia przede wszystkim okoliczność, że notariusze nie są w stanie zapewnić działania rejestru poza granicami kraju, bez czego rejestr traci swoją użyteczność. Za granicą czynności związane z prowadzeniem rejestru testamentów mogłyby wykonywać jedynie konsulowie, którzy należą do szeroko rozumianego korpusu urzędników państwowych. Podobnie byłoby w przypadku, gdyby obywatel innego państwa członkowskiego chciał zarejestrować w polskim rejestrze sporządzony przez siebie testament (np. w sytuacji, gdy na stałe mieszka w Polsce), do dokonania rejestracji

właściwy byłby notariusz lub też konsul (taką też regulację przewiduje holenderski kodeks cywilny).

Nie wykluczamy, że znalazłoby się również inne satysfakcjonujące rozwiązanie.

Powierzając zadania związane z rejestracją testamentu notariuszom, należałoby przesądzić kwestię kwalifikacji prawnej ich realizowania, tj. zaliczenia czynności rejestracyjnych do czynności notarialnych.

X. Założenie nr 7 – zakres rejestrowanych testamentów

Kolejną sprawą wymagającą rozstrzygnięcia jest określenie zakresu rejestrowanych testamentów. W naszej ocenie rejestracji powinny podlegać wszystkie testamety bez względu na formę, w której zostały sporządzone, tj. testamety: notarialne, allograficzne, holograficzne, a także testamety szczególne. Przymus rejestracji jest niezbędnym warunkiem zapewnienia skuteczności całego systemu. Nie jest oczywiście problemem zarejestrowanie testamentu notarialnego, lecz testamentów zwykłych i ustnych, a także testamentów sporządzonych przed kapitanem statku czy testamentów w podróży. Poprzez czynność rejestracji ujawnieniu podlegałby fakt sporządzenia testamentu w formie szczególnej oraz data jego sporządzenia. Wpis do rejestru takiego testamentu traciłby ważność po upływie sześciu miesięcy od ustania okoliczności, które uzasadniały niezastosowanie formy testamentu zwykłego.

Możliwe jest również wprowadzenie obowiązku rejestrowego połączonego z domniemaniem, że brak testamentu w rejestrze oznacza brak testamentu i to na wnioskodawcy ciążyłby wówczas obowiązek wykazania, że taki testament istniał (ciężar dowodu co do istnienia testamentu).

XI. Założenie nr 8 – źródła finansowania projektu

Rejestr testamentów powinien funkcjonować na zasadzie samofinansowania. Rozumiemy to w ten sposób, że opłaty za skorzystanie z jego usług powinny pokryć koszty instalacji i funkcjonowania systemu. Jednakże sfinansowanie systemu informatycznego niezbędnego do uruchomienia systemu, z uwagi na wielkość przedsięwzięcia powinno odbyć się z udziałem środków publicznych. Dokładne szacunki finansowe możliwe

będą oczywiście dopiero po dokonaniu wyboru któregoś z wariantów projektu, przede wszystkim po dokonaniu wyboru organizatora rejestru.

Z uwagi na zakładany przez nas obligatoryjny charakter wpisu należy rozważyć celowość wprowadzenia rozwiązania, według którego złożenie testamentu do rejestru miałyby charakter nieodpłatny. Opłacie natomiast podlegałoby wydanie zaświadczenia o braku wpisu do rejestru lub też informacja o wpisaniu testamentu.

XII. Założenie nr 9 – migracja testamentów sporządzonych przed datą wejścia w życie ustawy

Bardzo trudnym problemem związanym już *stricte* z samym tworzeniem rejestru jest określenie czasu potrzebnego na organizację rejestru. Dotychczasowe doświadczenia w organizacji rejestrów publicznych nie są zachęcające. Budowa rejestrów trwa długo i ich wynik jest niepewny. Przedłużające się procedury przetargowe powodują, że praktycznie żadne ustawowe terminy ich uruchomienia nie zostały dotrzymane. Stąd też trzeba z góry założyć, że utworzenie rejestru testamentów potrwa lata, a nie miesiące.

Kwestie właściwego oszacowania czasu przeznaczonego na organizację rejestru są o tyle istotne, że oprócz budowy systemu w grę wchodzi również dokonanie rejestracji wszystkich nieotwartych dzisiaj spadków, gdzie został sporządzony testament. Nakaz zarejestrowania wszystkich dotychczas nieotwartych testamentów jest o tyle istotny, że jest to warunek konieczny dla zapewnienia rejestrowi wiarygodności. Nie wiadomo jednak, ile czasu zajmie rejestracja dotychczasowych testamentów, gdyż nie wiadomo, ile osób je sporządziło. O ile z dotarciem do testamentów notarialnych nie powinno być większych problemów (wymaga to przejrzania repertoriów kancelarii notarialnych oraz akt przekazanych do archiwów sądowych), o tyle rejestracja testamentów sporządzonych przed datą wejścia w życie regulacji dotyczącej rejestracji testamentów w innej formie niż notarialna będzie bardzo trudna. Jest to ważna sprawa, której właściwe rozwiązanie będzie jednym z kluczowych zagadnień.

XIII. Założenie nr 10 – postępowanie rejestrowe

Rozstrzygnięcie kwestii, kto będzie podmiotem prowadzącym rejestr testamentów, pozwoli na rozstrzygnięcie zagadnienia, czy będzie potrzeb-

ne wprowadzenie specjalnego rodzaju postępowania rejestrowego. Jeśli organem prowadzącym rejestr byłby sąd (Krajowy Rejestr Sądowy), to przepisy rejestrowe (zawarte w kodeksie postępowania cywilnego) wymagałyby uzupełnienia jedynie o kwestie ściśle związane z rejestrem testamentów. Jeżeli organem prowadzącym rejestr byłiby notariusze, to niezbędne byłoby opracowanie specjalnej procedury rejestrowej oraz procedury odwoławczej od czynności notariusza.

Niezależnie od tych kwestii opracowania wymaga procedura usuwania danych z rejestru na skutek odwołania testamentu, procedura uzupełniania danych w razie zmiany rozrządzeń testamentowych oraz procedura uzgadniania danych wpisanych do rejestru z rzeczywistym stanem prawnym. Przepisy ustawy powinny przewidywać szczególne gwarancje dla testatorów co do miejsca przechowywania testamentów, np. na wypadek śmierci notariusza, likwidacji kancelarii notarialnej, w której sporządzono testament lub zniszczenia testamentu u notariusza.

XIV. Założenie nr 11 – numer rejestrowy

Osobnym zagadnieniem jest sposób dokonywania rejestracji testamentów. W zakresie możliwego do zastosowania oznaczenia rejestrowego postulujemy wprowadzenie systemu rejestracji testamentów pod kolejnym numerem. Możliwe jest wprowadzenie do numeru rejestrowego dodatkowych oznaczeń literowych, identyfikujących miejsce sporządzenia testamentu, datę jego rejestracji, numer identyfikujący notariusza oraz inne dane. Numer mógłby wyglądać np. tak: RT (rejestr testamentów), Wrc (Wrocław – miasto sporządzenia testamentu), numer notariusza (113), numer kolejny rejestru i rok rejestracji. Po złożeniu w całość: RT Wrc-113-000 000 010/2007. Dodatkowe oznaczenia w numerze umożliwiłyby szybką identyfikację testamentu oraz zmniejszyłyby ryzyko popełnienia błędu przy dokonywaniu wpisów, co nie jest bez znaczenia dla sprawności całego systemu.

XV. Założenie nr 12 – budowa systemu i jego administracja

W zakresie budowy przyszłego rejestru należy przyjąć podstawowe założenie stworzenia scentralizowanego systemu informatycznego (nie zaś rozproszonej bazy danych prowadzonej niezależnie przez kancelarie

notarialne). Koniecznością stanie się zatem wyznaczenie organizacji zarządzającej systemem i odpowiedzialnej za bezpieczeństwo informacji (tj. ochronę danych osobowych w systemie, bezpieczeństwo przed niepożądanym dostępem do systemu i dokonywanie w nim nieuprawnionych zmian). W ramach struktury notariatu wyżej wskazaną funkcję administrowania systemem można byłoby powierzyć Krajowej Radzie Notarialnej. W przypadku powierzenia organizacji rejestru sądom byłyby to odpowiednia komórka Ministerstwa Sprawiedliwości.

Kolejnym kluczowym założeniem dotyczącym budowy systemu jest celowość zastosowania właściwych standardów szyfrowania danych w czasie transmisji. Z uwagi na kompatybilność z wieloma systemami operacyjnymi oraz łatwość w zarządzaniu, wprowadzanie danych do systemu (tj. dokonywanie rejestracji oraz zmian w rejestrze) winno odbywać się poprzez przeglądarkę internetową połączoną bezpiecznym połączeniem SSL, nie zaś poprzez oddzielną aplikację. Ponadto w naszej ocenie celowe jest zastosowanie podpisu elektronicznego jako sposobu poświadczania prawdziwości wprowadzanych danych.

XVI. Założenie nr 13 – wydawanie zaświadczeń i ich moc dowodowa

Z uwagi na to, że celem funkcjonowania rejestru ma być zwiększenie pewności obrotu prawnego poprzez eliminację niepewności co do istnienia testamentu w razie śmierci spadkodawcy, rejestr obowiązany byłby do wydawania dwóch zaświadczeń – zaświadczenia o złożeniu testamentu i miejscu jego przechowywania oraz zaświadczenia o braku informacji o złożeniu testamentu do rejestru. Zaświadczenia miałyby moc prawną dokumentu urzędowego. Osoby domagające się stwierdzenia swoich praw do spadku byłyby obowiązane dołączyć do wniosku zaświadczenie z rejestru o braku testamentu lub o jego istnieniu. Możliwe jest również wprowadzenie rozwiązania alternatywnego, w myśl którego sąd spadku z urzędu zasięgałby informacji o fakcie sporządzenia testamentu przez spadkodawcę.

XVII. Założenie nr 14 – jawność rejestru

Istotne znaczenie przy funkcjonowaniu rejestru testamentów będzie miało takie skonstruowanie tej instytucji, by mogła ona funkcjonować

w ramach europejskiej sieci rejestrów testamentów. Dostęp do informacji zgromadzonych w rejestrze powinien być zapewniony dla wszystkich obywateli państw członkowskich UE i innych cudzoziemców oraz organów władzy publicznej, które będą zainteresowane sprawdzeniem istnienia lub nieistnienia testamentu. Niezbędne będzie przystąpienie Polski do Konwencji Bazylejskiej Rady Europy z 1972 r. i jej ratyfikacja, jako warunek wstępny współpracy z krajami – stronami tej konwencji.

Istotną sprawą będzie również zapewnienie Polakom mieszkającym poza granicami Polski dostępu do tego rejestru. Chodziłoby zarówno o możliwość zgłoszenia testamentu do rejestru, jak i poszukiwania danych o testamentach, bez konieczności przyjazdu do kraju lub ustanawiania pełnomocnika. W tym celu można byłoby wykorzystać istniejącą sieć polskich konsulatów za granicą i zobowiązać konsulów do dokonywania czynności rejestrowych.

Rozważenia wymaga również rozstrzygnięcie, czy podmiot obsługujący rejestr testamentów na żądanie wnioskodawcy mógłby wydawać zaświadczenia o istnieniu lub nieistnieniu testamentu we wszystkich urzędowych językach Unii Europejskiej. Zaświadczenia te miałyby postać ściśle sformalizowaną, nie istniałby zatem problem ustalenia wzoru treści zaświadczeń, które byłyby honorowane przez władze państw członkowskich. Dla osób korzystających z rejestru byłoby to duże ułatwienie.

XVIII. Podsumowanie

Przedstawione wyżej rozważania są próbą wskazania najważniejszych założeń do konstrukcji regulacji prawnej dotyczącej instytucji rejestru testamentów. Ocena merytorycznej trafności wskazanych założeń i ich zgodności z systemem prawa wymaga dyskusji, na którą bardzo liczymy. Pozwoli to uniknąć sytuacji, w której pojawi się gotowy, nieprzemyślany tekst ustawy, nieprzystający do istniejących rozwiązań prawnych i nieodpowiadający oczekiwaniom osób zainteresowanych, a który zostanie uchwalony bez głosu dyskusji. Liczymy na to, że rejestr testamentów zacznie działać w perspektywie najbliższych 3-4 lat.